

בבא בתרא ק

שווערד

1. יד רמה על בבא בתרא דף ק/א

דתניא רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו בררו ורבי אליעזר רבים גולני נינהו א"ר גידל אמר רב בשאבדה להם דרך באותה שדה דאע"ג דהדר אשתכח דרך דידהו לא מצי אמר להו שקולו דידכו והבו לי דידי. דהא כי נחתי ליה לההוא דירכא בדין נחתי לה, הכא נמי כיון דברשות בעלים נחתי לה להאי דרך לא מצי אמר להו שקולו דידכו והבו לי דידי

2. ספר ר"י מיגאש על בבא בתרא דף ק/א

אמר רב גידל אמר רב כגון שאבדה להן דרך באותה שדה. דאמרינן בכל מקום אורחן גבך הוא. אלמא כיון דבדינא ביררו להו האי דרך ונחתי ליה ואחזיקי ביה, אע"ג דאשתכח בטר הכי דרך דילהו, לא מצי אמר להו שקולו דידכו והבו לי דידי, הכא נמי כיון דבדינא נחתי ליה להאי דהא ברשות בעלים הוה, ואיהו הוה דיהביה ניהלייהו ומדעתיה אחזיקו ביה, לא מצי אמר להו שקולו דידכו והבו לי דידי:

3. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף ק עמוד א

ורבנן משום חביבותא דאברהם. פירוש להודיעו המתנה שנותן לו, ובמדרש אמרו שתהא נוחה לכבוש לבניו, כלומר שלא יפסידו זרעו בעונותיהם ושלא יוכל שטן לקטרג, א"נ שיבואו בטענה ובעידי אבות על שבעה עממין ושלא יהא נראה כגזל, אבל אברהם ע"ה לא קנאה בהילוך אלא בדיבור, דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט, ועוד דהא כתיב ויט שם אהלה והחזיק בה בישיבה, וקיי"ל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולם.

4. ספר קצות החושן סימן קפט ס"ק א

כבר כתבנו בסי' קנג (סק"ג) בהא דכתבו הפוסקים דבחזקת תשמישין דהיינו סולם ונעיצת קורות, דא"צ חזקה וטענה, וקשה במאי קנה נהי שמחל לו לתשמיש זה במאי קנה וליהדר ביה, ואמרנו שם דהיינו דוקא היכא דבא לקנות גוף הקרקע הוא דאינו נקנה באכילת פירות, אבל לאותו תשמיש שמשאילו קונה בשמושן וכמו בשביל של כרמים דנעשה להילוך, דקנאו בהילוך ...

5. ספר קצות החושן סימן קנג ס"ק ג

ולכן נראה לענ"ד מזה, דאע"ג דאכילת פירות אינו קונה, היינו דלא מהני שיקנה בזה גוף הקרקע, אבל אם נתרצו הבעלים להקנות לזה לאיזו תשמיש, ועשה השימוש הוא מדעת בעלים קנאו לתשמיש זה שלא יוכל לחזור בו, וכהאי דאמרינן בהמוכר פירות (ב"ב ק, א) מודים חכמים לר' אליעזר בשביל של כרמים, הואיל ונעשה להילוך קונה בהילוך, וכ"כ בטור (סי' קצב סעי' ז) בדבר שתשמישו להילוך דקנאו בהילוך, וא"כ אפשר דאפי' בדבר שתשמישו לדבר אחר וקנאו ממנו לתשמיש מיוחד מכי עשה תשמישו קנאו לתשמישו, ועיין בתשובת משאת בנימין (סי' ל). ועמ"ש בסי' קפט (סק"ב):

6. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף ק עמוד ב

כנגד הבל הבלים וכו'. ולא להבריח השדים מעליהם כמו שפירשו הראשונים, דא"כ מאי כנגד, ועוד בכל מקום היה לו לעשות כן ולקמן אמרינן שאין עושין אלא במקום שנהגו, והנכון שהוא כנגד שבעה דברים שהעולם מתנהג בהם דכתיב זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף, ויום ולילה נחשבים לאחד דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, לומר כי החי יתן אל לבו כי העולם וכל עניניו הבל, ואשרי מי שעמל בתורה ובמעשים טובים.

7. שפתי כהן על יורה דעה - סימן שנה

(ד) מעמידים אותו. כתב העט"ז וטעם ההעמדה שמעתי כדי להבריח רוחות הטומאה הרוצים להחזיק בו שלא להכניס עמו לקבורה כי כשמעמידים אותו הולכים להם ובימים שא"א בהם צדוק הדין א"צ להעמיד אותו כי ביום זה אין כל כך רוחות טמאות מצויות:

8. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף ק עמוד ב

ופרקינן בעיר הסמוכה לבית הקברות ודאמטיוה סמוך לבין השמשות. פירוש וקברוהו מבעוד יום וקדש עליהם היום וחזרו בשבת, וא"ת ואמאי לא פריך ליה דאם איתא שאין עושין אלא ביום ראשון יום ראשון בשבת היכי משכחת ליה, ותירץ רשב"ם ז"ל דליל שבת שהוא ליל שני מיום ראשון הוא חשוב, דהא לענין אנינות ליאסר בקדשים יום ראשון תופס לילו, או מדאורייתא או מדרבנן, כדאיתא בפרק טבול יום (צ"ט ב'), ונראה שהוא הדין לענין הבראה תופס לילו בחול אם חזרו אחר בין השמשות, אבל בשבת אין הבראה דמדברים שבפרהסיא הוא.

9. מהרש"א על סוטה דף יג/א

ממרא קרית הארבע כו' ד' זוגות כו'. ...וענין הארבע זוגות נראה לפי הדין כי מכר עפרון לאברהם מקום לעשות לו קבר ותנן בפרק המוכר פירות המוכר לחבירו מקום לעשות לו קבר עושה לו מערה ופותח לתוכה שמנה כוכין דהיינו ארבע זוגות והטעם בזה נראה קבר אחד לעצמו ועוד ז' קברים לז' המוטלין עליו לקוברן שכהן מטמא להן ודו"ק:

10. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן שלב

יקרתו הגיעני פה בקרית חוצות בעסקי ברפואות ונפשו היפה בשאלתו על דבר בית הקברות שבעירו רגילים לקבור להניח הראש לצפון ורגליו לדרום ופתח שער הכניסה להקברות הוא לדרום ומחמת דוחק המקום שנתמלא פה אל פה רוצה לשנות להתחיל שורה אחרת ממזרח למערב הראש למזרח ורגלים למערב אם יש קפיצא ולשנות מהרגיל. יפה כ' פר"מ דמסוגיא דב"ב ק"ב מבואר שלא הי' מקפידים בצדדים שהרי חפרו כוכין לאורך ולרוחב המערה כמבואר בסוגיא אלא שמצא בסוף ס' א' נקרא ס' החיים שם כ' לקבור מצפון לדרום ולא כ' שום טעם והוא נגד הש"ס הנ"ל אלו דברי פר"מ גם בעיני יפלא מאין הרגילות לקבוע תחומין ורוחו' בקבורת מת' ובק"ק פ"ב קוברים ראש למערב ורגלים למזרח ומ"מ הנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם וכל דבר שב"ד של מטה מוסרים נפשם עליו הקב"ה מאיר עיניהם הנה מרגלא בפומא דאנשי דקוברים הרגלים נגד פתח שער כניסה ויציאה לרמוז האמונה בתחיית המתים שעתיד לעמוד מקברו ולצאת דרך שער והוא כענין שכתבו הפוסקים להלביש בתכריכים יפים לרמוז שעתיד לעמוד במלבושיו ה"נ דכוותי' והנה טעם זה מופרך קצת דהא מתי ח"ל מתגלגלים תחת מחילות ולא יצאו השערה ורגיל אני לומר שע"כ תיקנו בברכת אהבה לומר ותוליכנו קוממיות לארצנו לאפוקי לאחר מיתה ע"י גלגול אלא בחיים קוממיות דלאחר המיתה בזמן התחי' יבוא ג"כ לשם אבל לא קוממיות כ"א מתחת המחילה ואם כן האי טעמא בורכא הוא ומ"מ רמז אמונה אית בה והנה כשאנו רוצים לנסוע לאה"ק ממדינתנו שאנחנו מפוזרים באירפוא יש לפנינו ב' דרכים או נסוע מצפון לדרום עד הים האמצעי ומשם הופך פניו למזרח לא"י או נסוע ממערב למזרח לקונסטאנדינא ומשם הופך פניו לדרום ובא לא"י וע"כ בתפילתינו אנו הופכים פנים מזרחית דרומית כמבואר בש"ע א"ח סי' צ"ד ובט"ז סק"ב וע"כ נכון לקבור או ראשו לצפון ורגלים לדרום שיתגלגלו דרך דרום וכמ"ש בס' החיים הנ"ל או ראשו למערב ורגליו למזרח שיתגלגל דרך מזרח כנלע"ד והשתא לפ"ז לק"מ מש"ס דמירי בא"י דמתים קמים עומדים לע"ל ובמקומם יעמדו על רגליהם ע"כ אין קפיצא ברוחו' מה שאין כן בח"ל וא"ש והשתא אם רוצים בני עירו להשכיב ראש למערב ורגליו למזרח הרי כמו ראש לצפון ורגלים למזרח ורק משום שינוי רגילות ...

11. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף ק עמוד ב

ורומן שבעה טפחים. פירש רבינו שמואל ז"ל דטפח אחד כדי שיהא שם על הארון טפח שלא תהא טומאה בוקעת ועולה, ויפה פירש דהא ודאי בששה טפחים [סג"י] דגופו של אדם חי עם מלבושיו ששה טפחים, כדמוכח במסכת סוכה (ט"ז ב'), שהרי שיעור סוכה קטנה שבעה טפחים ופירשו בירושלמי (סוכה פ"ב ה"ה) ששה טפחים לגופו ואחד לשולחנו, וכיון שכן די לאדם וארונו בששה טפחים ויש כאן טפח מיותר, ותדע שהרי שנינו רחבן ששה טפחים, ומיהו נראה מדברי רבינו דכל שיש לו חלל טפח אין טומאה בוקעת ועולה, וזה אינו, עד שיהא חלל טפח ויציאה בפותח טפח, וכדאיתא במשניות טהרות, וכדתנן (אהלות פ"ג מ"ז) לענין ביב שהוא קמור תחת הבית, שאם יש לו פותח טפח וחלל טפח מביא את הטומאה לכל החלל, וחוצץ בפני הטומאה שאין טומאה בוקעת ועולה...

12. רמב"ם יד החזקה - הלכות טומאת מת פרק ז

(ד) אין הקבר מטמא מכל סביביו עד שיהיה שם חלל טפח על טפח על רום טפח אפילו הגביה הבנין על גבי חלל טפח עד לרקיע הכל טמא לפי שהכל כקבר היתה טומאה רצוצה ולא היה שם חלל טפח טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואין טמא אלא הנוגע כנגד הטומאה מלמעלה או המאהיל עליה מלמעלה או הנוגע כנגדה מלמטה או מה שהאהיל עליו מלמטה אבל הנוגע בצדי הבנין טהור. [השגת הראב"ד - אין הקבר מטמא מכל סביביו עד שיהא שם חלל טפח על טפח וכו' א"א דבריו סתומים ואולי כוונתו אינה מיושרת כי זה הענין שלש מדות יש בו שאם יש במקום הטומאה טפח מרובע אע"פ שהטומאה ממעטת החלל והרי הוא כטומאה רצוצה ובוקעת ועולה ומטמאה באהל כמו כן מטמא כל סביביו במגע וזהו קבר סתום ואם יש שם טפח פנוי חלל אינו מטמא באהל אבל מטמא כל סביביו במגע ואם אין במקום הטומאה טפח מרובע זו היא טומאה רצוצה שבוקעת ועולה ומטמאה באהל ואינה מטמאה במגע מצדיה וזו הרצוצה אם היא בכותל שבין שני בתים או במעזיבה שבין בית לעליה רואים לאיזה צד היא יותר קרובה ובוקעת לאותו צד ומטמא כל מה שיש באותו אהל ודברים הללו מתבררים מן המשנה מארונות דר"א בר צדוק דברכות ומבית שפרץ את פצימיו דב"ב דוק ותשכח]:

(ה) זה כלל גדול בטומאת מת שכל דבר המטמא באהל מן המת אם היה רצוצין שאין לו חלל טפח הרי הטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע בוקעת ויורדת עד התהום ואינה מטמאה מן הצדדין כיצד כרי של תבואה או גל של אבנים וכזית מן המת בתוכו וכלים בצד הטומאה ואינן נוגעין בה כלים טהורין וכל כלי שבתוך הגל מכוון כנגד הטומאה מלמעלה או מלמטה טמא שהטומאה בוקעת ועולה ובוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה חלול טפח על טפח על רום טפח הוא כקבר סתום ומטמאה מכל סביביו: